

Sygn. akt I CSK 971/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa E. K.

przeciwko W. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 25 marca 2021 r., sygn. akt I ACa 438/20,

**odrzuca skargę kasacyjną.**

### UZASADNIENIE

Pozwany W. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wydanego na skutek apelacji skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie w sprawie o zapłatę z powództwa E. K.. Sąd drugiej instancji zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego (punkt I), oddalił apelację w pozostałej części (punkt II) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt III).

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego „w całości z wyłączeniem pkt I ust. 2 zaskarżonego wyroku”. Wniósł przy tym o „uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia”, ewentualnie o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu z uwagi na obarczenie jej nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym.

Stosownie do art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać m.in. oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części (pkt 1), oraz wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Elementy te mają dla skargi charakter konstrukcyjny, a ich brak nie podlega usunięciu. Wniosek taki wynika z porównania treści art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. *in medio* oraz art. 398<sup>6</sup> § 1 k.p.c. Tylko drugi z tych przepisów dopuszcza sanowanie określonych braków skargi kasacyjnej; nie dotyczy to jednak braków odnoszących się do wymienionych na wstępie elementów konstrukcyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 2021 r., V CSK 31/21).

Bezwzględnie wymagane jest, by zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane; brak takiej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 października 2007 r., V CSK 309/07, 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12, 21 kwietnia 2021 r., IV CSK 58/21). Elementy wymienione w art. 398<sup>4</sup> § 1 k.p.c. stanowią zręb omawianego środka zaskarżenia i dopiero ich prawidłowe skonstruowanie pozwala uznać dane pismo za odpowiednio sformułowaną skargę kasacyjną. Skarga ta wnoszona jest bowiem od orzeczenia cechującego się walorem prawomocności, wobec czego, niezależnie od ogólnych zasad skargowości i dyspozycyjności, skarżący powinien w pełni precyzyjnie określić granice możliwej ingerencji Sądu Najwyższego w orzeczenie, od którego wywiedziona jest skarga. Brak zsynchronizowania zakresu zaskarżenia i wniosku skargi powoduje, że niemożliwe staje się ustalenie granic kognicji Sądu rozpoznającego skargę kasacyjną; pismo takie nie spełnia konstrukcyjnych wymagań stawianych wspomnianym skargom, a w konsekwencji podlegać musi odrzuceniu.

Skargę kasacyjną pozwanego dotyka opisana wyżej wadliwość, polegająca, w przypadku pierwszego z wniosków, na rozbieżności między zakresem zaskarżenia a wnioskiem skargi, a w przypadku wniosku ewentualnego – na nieokreśleniu zakresu żadanego uchylenia i zmiany zaskarżonego wyroku. Niewątpliwie wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony wyłącznie w (precyzyjnie określonej) części. Pierwszy wniosek skargi jest z tym zakresem jednoznacznie

sprzeczny, co przesądza o wadliwości konstrukcyjnej skargi, skutkującej koniecznością jej odrzucenia. Także drugi, alternatywny wniosek skargi kasacyjnej nie pozwala na przyjęcie, że wspomniany środek zaskarżenia został skonstruowany na tyle poprawnie, by nadawał się do rozpoznania. Pozwany nie określił w nim bowiem wnioskowanego zakresu ingerencji w zaskarżone orzeczenie.

Sąd Najwyższy nie ma możliwości dokonania takiej wykładni wspomnianego wniosku, która pozwalałaby na przyjęcie, że wniosek o uchylenie wyroku odnosi się do tej jego części, która została objęta zakresem zaskarżenia. W orzecznictwie trafnie podkreśla się bowiem, że prawidłowo skonstruowana skarga kasacyjna powinna obejmować całkowicie jasne, jednoznaczne i zrozumiałe określenie elementów wskazanych w art. 398<sup>4</sup> § 1 k.p.c.; skarga kasacyjna powinna być sporządzona tak, by nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 października 1997 r., II CKN 404/97, 11 stycznia 2011 r., V CSK 272/10, 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15). Przemawia za tym szereg argumentów.

Po pierwsze, w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje tzw. przymus adwokacko-radcowski. Należy więc mniemać, że skarżący, wspierany pomocą zawodowego prawnika, sprostą, nieskomplikowanym wszak w sposób nadmierny, regułom komponowania skargi kasacyjnej. Po drugie, skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, który wnosi się od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji. Wysoki stopień sformalizowania tej skargi jest zatem uzasadniony tym, że służy ona ingerencji w zasadę stabilności orzeczeń sądowych. Stabilność ta stanowi istotną dla systemu prawa wartość, wobec czego konieczne jest, by organ dokonujący wspomnianej ingerencji miał jasno i precyzyjnie wyznaczone pole działania – temu właśnie celowi służą natomiast wymagania określone w art. 398<sup>4</sup> § 1 k.p.c. Po trzecie wreszcie, skarga kasacyjna z zasady wnoszona jest w sprawie, w której ścierają się sporne, co najmniej na płaszczyźnie faktycznej, interesy stron (uczestników); dokonywanie przez Sąd Najwyższy takiej interpretacji skargi, która zmieniałaby jej treść w sposób korzystny dla skarżącego, byłoby zatem nieuzasadnionym faworyzowaniem tej strony kosztem przeciwnika skargi.

Pożądane jest, by sądy, podobnie jak i inne organy państwa, analizując wszelkiego rodzaju pisma i wnioski składane przez strony postępowań, w tym postępowań cywilnych, dokonywały tzw. przyjaznej wykładni treści tychże pism. Reguła ta w ograniczonym zakresie znalazła wyraz w art. 130 § 1 zd. 2 k.p.c. i art. 130<sup>1a</sup> § 1 zd. 2 k.p.c., jednak zasadne jest nadanie jej wymiaru uniwersalnego. Rzecz bowiem w tym, że źródłem wspomnianej zasady jest poczynienie założenia o elementarnym poziomie racjonalności podmiotów występujących w obrocie prawnym. Należy zatem, w braku innych wskazań, przyjmować, że strona (uczestnik) postępowania składa oświadczenia sensowne i zgodne ze swoim interesem. Pozwala to ignorować pewne omyłki pisarskie, oczywiste niedokładności itp.

Zasada ta nie obejmuje jednak kwestii elementarnych dla prawidłowej konstrukcji pisma procesowego, zwłaszcza zaś nadzwyczajnego środka zaskarżenia, który składany jest przez zawodowego pełnomocnika. Przyjazna interpretacja oświadczeń stron nie może bowiem prowadzić do zastępowania tych oświadczeń domysłami organu (sądu), zwłaszcza w sytuacji, w której *de facto* prowadziłyby to do autonomicznego ustalania zakresu kognicji danego organu. Wobec wyraźnego ograniczenia przez ustawodawcę granic, w których rozpoznawana jest skarga kasacyjna (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.), niedopuszczalne byłoby przyjęcie, że w sytuacjach wątpliwych o granicach tych decydowałby ostatecznie sam Sąd Najwyższy, tzn. że Sądowi w istocie pozostawiona byłaby decyzja w przedmiocie wykładni tej części skargi, która determinuje granice jej rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., II CSKP 439/22).

Dokonując wykładni wniosków skargi kasacyjnej w kierunku przydania im elementów wymaganych przez art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 3 *in fine* k.p.c., Sąd wykroczyłby poza granice usuwania oczywistych omyłek tekstu i doprowadziłby do istotnej zmiany merytorycznej, skutkującej odmienną oceną dopuszczalności tego środka. Trudno również wskazać, jakie przyczyny miałyby przemawiać za przyjęciem, że drugi z wniosków skargi w pełni koresponduje z zakresem zaskarżenia, a nie np. odnosi się do całości wyroku, tj. takiego samego zakresu, jakiego dotyczy pierwszy z wniosków skargi.

Podsumowując należy wskazać, że skarga kasacyjna, jako obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym, podlegała odrzuceniu przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Wobec nieodrżucenia jej przez Sąd drugiej instancji, podlegała ona odrzuceniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 3 k.p.c. O kosztach nie orzeczono, gdyż wniosek o rozstrzygnięcie w tym przedmiocie został przez powódkę wyraźnie związany z przypadkiem odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania lub oddaleniem skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2022 r., I CSK 417/22).

Z uwagi na powyższe orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[as]